

Forslag til folketingsbeslutning om udvidelse af undervisningspligten.

Fremsat den 13. marts 1968 af *K. B. Andersen, Erling Dinesen, Anker Jørgensen, Peter Jørgensen, Bodil Koch, Orla Møller og Karl Max Rasmussen.*

Folketinget opfordrer undervisningsministeren til at fremsætte lovforslag om en udvidelse af undervisningspligten, således

at 8. undervisningsår gøres obligatorisk fra og med skoleåret 1972-73 og 9. undervisningsår fra 1973-74.

Bemærkninger til forslaget.

Der har i en længere årrække såvel i skolekredse som i befolkningen som helhed været stor interesse og en voksende forståelse for behovet for en udvidelse af undervisningspligten.

På denne baggrund nedsatte undervisningsministeren den 18. december 1965 et udvalg med den opgave at overveje mulighederne for og konsekvenserne af en udvidelse af undervisningspligten og afgive indstilling herom.

Dette udvalg har i januar 1968 afgivet en betænkning (nr. 473/1968), som er omdelt til folketingets medlemmer.

Nærværende forslag tilsigter at give grundlag for en gennemførelse af udvalgets indstilling, som går ud på, at der nu tages skridt til en udvidelse af undervisningspligten til 9 år, og at denne udvidelse søges gennemført i skoleårene 1972-73 (8. år) og 1973-74 (9. år).

Om baggrunden for ønsket om en udvidet undervisningspligt kan i vid udstrækning henvises til betænkningen og til den redegørelse, den daværende undervisningsminister gav folketinget 14. marts 1967 (Folketingstidende 1966-67, 2. samling, forhandlingerne, spalte 2590 ff.).

Som anført i betænkningen må skolens opgave i første række være på fyldestgørende måde at forberede eleverne til at kunne møde de krav, tilværelsen vil stille til dem, og det er ubestrideligt,

at disse krav i nyere tid er blevet stærkt forøget, og at en kommende udvikling vil medføre en fortsat skærpelse af kravene. Det gælder alle sider af det moderne menneskes tilværelse: familielivet, samfundslivet og arbejdslivet. En udvidelse af den almene uddannelse forekommer allerede derfor helt nødvendig, hvis skolen vedblivende skal kunne opfylde sit formål.

Det stadig mere industrialiserede erhvervsliv — både i by og på land — kendetegnes ved en vidtgående arbejdsdeling og en hurtig omskiftelighed i takt med udviklingen af ny teknik. Denne udvikling vil på den ene side medføre krav om større specialviden, men vil på den anden side netop forudsætte en udvidet almen uddannelse, som giver mulighed for hurtigt at tilpasse sig nye betingelser. Bevægelighed bliver en afgørende vigtig egenskab for at kunne klare sig i det fremtidige samfund, og forudsætningen for denne evne til bevægelighed er en god almen uddannelse.

Også hensynet til den voksende fritid må tale for en udvidelse af den almene uddannelse med særligt henblik på de musiske emner og arbejdsmetoder.

En følge af udviklingen er også, at samfundsproblemerne bliver mere komplicerede og uoverskuelige for den enkelte. Også af denne grund stilles der krav om en øget almen uddannelse, så de unge

bedre forberedes til at orientere sig i udviklede sammenhænge og at formulere personlige standpunkter.

Et for forslagsstillerne afgørende argument for at fremskynde en udvidelse af undervisningspligten er hensynet til det mindretal, som af den ene eller anden grund ikke er fulgt med i den udvikling, hvorefter et flertal af forældre og børn har erkendt værdien og nødvendigheden af en forlænget almen uddannelse. Den kraftige forøgelse af det almene uddannelsesniveau vil forøge afstanden mellem de unge, der får uddannelse ud over de 7 undervisningspligtige år, og et mindretal, som i stigende grad vil få vanskeligt ved at klare sig både menneskeligt og fagligt.

Det fremgår af betænkningen, at de nyeste tal viser, at næsten 25 pct. af de unge forlader folkeskolen inden det 9. skoleår, d.v.s. uden afgangsprøver af nogen art.

Det er hensynet til den enkeltes frie udviklingsmuligheder, der er afgørende for forslagsstillerne. Men også samfundsmæssige hensyn taler stærkt for den samlede forbedring af uddannelsesniveaueet. Såvel hensynet til den enkelte som samfundsmæssige hensyn taler klart for en snarlig udvidelse af undervisningspligten til 9 år.

Der stilles ikke forslag om, at udvidelsen i denne omgang skal udstrækkes til det 10. skoleår. Det må ses på baggrund af, at udvalget i en særlig arbejdsgruppe beskæftiger sig med spørgsmålet om, hvordan undervisningen på 10. årgangstrin kan suppleres med „teori og praktik, der sigter mod brede erhvervsområder“. Man tænker sig altså det 10. år som en slags fælles mødeplads mellem folkeskolens almene ikke-faglige undervisning og så en begyndende erhvervsmæssig uddannelse af meget bred karakter. Når arbejdsgruppen har afsluttet sit

arbejde, må der efter forslagsstillerne mening tages stilling til, fra hvilket årstal også det 10. år kan komme med under undervisningspligten.

Ud fra den nærmere begrundede vurdering af lokalebehov og lærerbehov, som er foretaget i betænkningen, må det antages, at det yderligere behov på begge de nævnte områder, som vil være en følge af en forlængelse af undervisningspligten, er yderst beskedent. Disse spørgsmåls løsning kan derfor efter forslagsstillerne opfattelse ikke være til hinder for gennemførelsen af en forlængelse efter de angivne retningslinjer. Det er naturligt i denne sammenhæng at nævne, at det for forslagsstillerne er en forudsætning, at den udvidede undervisningspligt ikke alene kan opfyldes inden for folkeskolens rammer, men også inden for andre skoleformer og uddannelser.

Det foreslåede tidspunkt for gennemførelsen af den udvidede undervisningspligt — 1972-73 — hænger sammen med, at eleverne efter den gældende ordning allerede fra 5. klasse kommer ud for valg, der har betydning for deres fortsatte skolegang og uddannelse. Hvis udvidelsen gennemføres til de foreslåede tidspunkter, vil den ikke komme til at omfatte ældre årgange end de elever, der i skoleåret 1968-69 vil være i deres 4. skoleår.

En beslutning truffet nu med henblik på gennemførelse i 1972 vil give tid og ro til en grundig forberedelse og til en imødekommelse af forudsætningerne for udvidelsen.

En beslutning om udvidelse af undervisningspligten vil også helt naturligt sætte fart i debatten om, hvordan man kan fremme elevernes trivsel i skolen. Der vil blive brug for at iværksætte øget forsøgsvirksomhed som grundlag for den fortsatte debat om skolens formål og indhold, som udvidelsen af undervisningspligten kun er et enkelt led i.